

نگاهی به

نقش

اینترنت

در

فرهنگ‌سازی

جهانی

◇ مسعود فراهاییان مقدم

اسب‌هایی که بر اثر بمباران‌ها علیه سیستم‌های نظامی، حتی حمله هسته‌ای به وجود می‌آید، بتواند کار خود را در انتقال اطلاعات انجام دهد و در صورت خروج هر بخش از شبکه، آن شبکه به صورت شانه به شانه (Peer to peer) با استفاده از مسیرهای باقیمانده، بتواند ارتباط برقرار کند. این پدیده که در اواخر دهه ۱۹۶۰ م به وجود آمد، توانست آغازی بر ایجاد شبکه‌های گسترده‌تری باشد که کارایی و میدان عمل بیشتری داشته باشد.

در این دهه محققان آمریکایی با استفاده از بودجه «موسسه طرح‌های پیشرفته پژوهش» وزارت دفاع آمریکا (ARPA)، تحقیق و آزمایش را در زمینه اتصال کامپیوترها از طریق خطوط تلفن آغاز کردند.

این تحقیق قصد داشت تا چگونگی اتصال کامپیوترهای مستقر در نقاط مختلف، را با استفاده از فن آوری جدید موسوم به (Packet Switching) بررسی کند.

در این فن آوری جدید، اطلاعات که می‌بایست از جایی به

اینترنت چیست؟ این پرسشی است که همراه با ابهام، تعجب، کنجکاوی، نگرانی و اشتیاق بر زبان بسیاری از کسانی که با این پدیده روبه‌رو شده‌اند، جاری می‌شود.

اغلب، شناخت عموم از این پدیده نوظهور جهانی در قلمرو مجموعه‌ای از رایانه‌های مرتبط با یکدیگر است که حاوی برنامه‌های مختلف است؛ در حالی که تصور از شبکه جهانی اینترنت به میزان آشنایی بیشتر با آن تغییر کرده و پژوهشگر را هر لحظه با دنیایی جدیدتر، پیچیده‌تر، متنوع‌تر و مهیج‌تر روبه‌رو می‌کند. شما در کمترین زمان ممکن می‌توانید از درجه بیروت شهر توکیو مطلع شوید و در لحظه‌ای دیگر می‌توانید آخرین نرخ یک کالای صوتی را در بازارهای مونیخ دریافت دارید و یا شعر یا رمان نویسنده‌ای را در بزرگترین کتابخانه روسیه در رایانه خود جستجو کنید و لحظه‌ای بعد، در یک ارتباط دوطرفه (Interaction) با فردی در مکزیکو در خصوص نظرات خود درباره هنر نقاشی گفتگو و تبادل نظر کنید. در واقع شما می‌توانید در کوتاه‌ترین زمان به همه دنیا سفر کنید و هرگونه اطلاع را به دست آورید و یا منتقل کنید. اینترنت، هیچ وضع ثابتی ندارد و دائماً در حال تغییر و تحول و فریاد تر شدن است، زیرا با حیات بشری و تحولات آن آمیخته شده است، گویی خود، یک جامعه دیگری است که همه چیز را در درونش جای داده و فضایی را ساخته است که می‌توان آن را فضای مجازی یا فضای رایانه‌ای (Cyberspace) نامید.

اینترنت براساس اصول یک قرارداد (Protocol)، مجموعه‌ای از رایانه‌ها را به هم مرتبط کرده است که آن قرارداد با علامت اختصاری TCP/IP نشان داده می‌شود و براساس این قرارداد، کلیه کاربرها (مشترکان) با هم توافق کرده‌اند که در چارچوب آن، رایانه خود را روشن کنند و به کار گیرند (عبارت TCP/IP سرنام Internet / Transmission control protocol است که به معنی پروتکل کنترل انتقال، پروتکل اینترنت است.)

حال هرکس با هر نوع رایانه یا سیستم عاملی می‌تواند براساس قرارداد TCP/IP وارد شبکه شود و از آن استفاده کند. تنها کافی است ترم افزار این قرارداد در رایانه فرد، نصب شده باشد.

مروری بر گذشته اینترنت

برای اولین بار سازمان نظامی و امنیتی آمریکا (پنتاگون) در انجام پژوهش‌ها و بررسی‌های نظامی خود، سیستمی را طراحی کرد که نام آرپانت (Arpanet) گرفت.

این سیستم تلاش می‌کند تا در زمان وقوع حوادث و

انچه مسلم است، این که وجود اینترنت و پیامدهای آن واقعیتی عریان است. در نتیجه ضمن شناخت این پدیده نوظهور و روزگستر، برای استفاده شایسته و مناسب و هدایت صحیح کاربران در بهره‌گیری درست از این شبکه و ارائه برنامه‌های مفید و سازنده با چاره، ضمن تأکید بر ایجاد محدودیت‌هایی که امروز همه کشورهای جهان به آن اقدام ورزیده‌اند، می‌باید خطرات این وسیله جادویی را به همگان گوشزد نمود و آنان را نسبت به شیوه‌های استفاده معقول و سازنده ارشاد کرد.

ندارد، به دورترین نقاط جهان ارسال کند. دروازه‌های ارتباطی اینترنت به صورت شخصی موسوم به (gateways) رویه افزایش است. یا بست الکترونیکی هم می‌توان مشترک مجلات و روزنامه شد و آنها را از طریق بست دریافت کرد یا این تفاوت که مجلات و روزنامه‌های اینترنت، مانند ارسال پستی آن به صورت الکترونیکی هستند. همچنین گاه ممکن است از سوی مرکزی یا فردی خاص آگهی و یا اعلامیه تبلیغاتی به نشانی شما ارسال شود.

جایه‌جایی پرونده‌های اطلاعاتی : (Transfer Protocol=FTP) File، هر رایانه، دارای مجموعه‌ای پرونده‌های اطلاعاتی یا فایل (File) است. شما از هر سیستم عاملی که در رایانه خود استفاده می‌کنید، می‌توانید فایل‌های اطلاعاتی را به دیگر رایانه با هر سیستم عامل دیگری منتقل، جایه‌جا کنید و یا کپی بگیرید. بسیاری از آرشوها شامل برنامه‌های مجانی یا ارزان قیمت است که در همه نوع کامپیوتر قابل استفاده است، به علاوه با استفاده از این سرویس می‌توان به آرشو مدارک و اسناد ارزشمندی دسترسی یافت.

ارتباط خبری، گفت و شنود (Chat) : اینترنت به شما اجازه می‌دهد، باب گفتگو را با هر فرد یا مرکزی باز کنید. بسیاری از قراردادهای تجاری و غیرتجاری را منعقد کنید و قبل از انتشار عمومی اخبار در زمینه‌های گوناگون به آن دسترسی یابید. این سرویس توسط توسعه ارتباطات کانادا که یک موسسه

جای دیگر منتقل شوند، به تکه‌های کوچکتری تقسیم می‌شده و هر تکه با نشانی که به آن اختصاص می‌یافت، به مقصد خاصی ارسال می‌شود. به این ترتیب چندین استفاده‌کننده (Users) می‌توانستند در یک خط ارتباطی با هم شریک باشند.

اهمیت این طرح از نظر امریکایی‌ها این بود که به کمک آن می‌توانستند، شبکه‌هایی ایجاد کنند که در آنها اطلاعات، به طور خودکار از جایی به جای دیگر انتقال یابند.

باید توجه داشت که هدف توسعه ARPANET، پدید آوردن این شبکه جهانی کامپیوتری که امروز شاهد آن هستیم نبود، بلکه فقط می‌خواست شبکه انتقال اطلاعاتی به وجود آورد که از حمله احتمالی اتمی، جان سالم به در برد.

با رشد این سیستم که به ARPANET معروف شد، چند دانشجو و یک دانش آموز دبیرستانی توانستند با ابداع شیوه‌ای، از طریق این سیستم به تبادل دسته‌جمعی یا کنفرانس‌های زنده و همزمان بپردازند.

بر این اساس، مردم دریافتند که می‌توانند یا صدها یا هزاران نفر در سراسر کشور به گفتگو بنشینند و این امر سبب شد تا بحث‌های دسته‌جمعی یا کنفرانس‌های الکترونیکی که در آغاز، فقط به زمینه‌های علمی محدود بود، به عرصه‌های دیگر نیز گشایند.

بعدها (در اوایل دهه ۱۹۸۰ م) سیستم عاملی که بتواند براساس قرارداد اینترنت عمل کند، به وجود آمد، به طوری که باعث شد، مشترکان بتوانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و از امتیازات آن برخوردار شوند؛ این شبکه مبتنی بر «اینترنت» (Internet) نامیده شد.

سپس به دلیل تأثیر بسزایی که این شبکه‌ها می‌توانستند در تحقیقات علمی و دانشگاهی داشته باشند، بنیاد ملی علوم در آمریکا، این شبکه را برای استفاده مراکز پژوهشی و آموزشی با استفاده از سوپر کامپیوترها، طراحی کرد و بعدها شبکه‌های تحقیقاتی جهانی نیز توانستند به این شبکه متصل شوند. اما هنوز اینترنت استفاده شخصی نداشت.

از آغاز دهه ۱۹۹۰ م، رفته‌رفته این شبکه، گسترش عمومی‌تری یافت و مراکز خصوصی آزاد، توانستند برای اهداف و منافع خود از این شبکه بهره‌مند شوند. به طوری که استفاده‌های تجاری و بازرگانی بر استفاده‌های تحقیقاتی و آموزشی پیشی گرفت و اکنون، میلیون‌ها کاربر (مشترک) از نقاط مختلف جهان برای بهره‌برداری‌های تجاری و بازرگانی به شبکه اینترنت وصل شده‌اند و از آن سود می‌جویند و خصوصی شدن اینترنت امروز مهمترین پدیده‌ای است که این شبکه خارق‌العاده را تحت تأثیر خود قرار داده است.

اینترنت از ابعاد مختلفی برخوردار است. ما در این مقاله تلاش خواهیم کرد که کاربردهای اصلی شبکه اینترنت را مورد اشاره قرار دهیم:

پست الکترونیکی (Electronic = E-mail) : اینترنت وسیله مناسبی است برای تبادل نامه میان افرادی که پشت رایانه خود نشسته‌اند. پست الکترونیکی می‌تواند در کوتاه‌ترین زمان محموله بدون کاغذ و پاکت پستی شما را که نیاز به تصیر هم

اینترنت، به عنوان یک رسانه خانگی، اداری و اجتماعی، می تواند در سمت گیری افکار و تمایلات کاربران و در یک میدان وسیع تر، یعنی جامعه بشری نقش بسزایی ایفا کند.

دخالت در امور سیاسی و امنیتی کشورها و ملتها، انتشار اطلاعات افروخته، مزه دکوری و رواج شیوه های بی بنیاداری، قصور اعتیاد و با تهور و جانت و دگر آزاری و با ارائه بر نامه های خیال بر دارانه و کسرتی ترسی و جنت، خشونت، اضطراب و خردی خفگی از پندهای مجوم استفاده می روزه از این رسانه چهار گسخت و رها در جوامع است. این رسانه نفسان را در روابط اجتماعی و خانوادگی ایجاد می کند که موسوم به «جهنم رایانه ای» (Cyber Hell) است.

دولتی است، سیستمی به نام (Corversabonal Hypertext Access) Technology یا (CHAT) را برای دستیابی آسان به بانکهای اطلاعاتی از روش پرسش به جای سیستم منو و یا فرامین پیچیده، شخص سؤال خود را به صورت ساده مطرح می کند و منتظر پاسخ از جانب کامپیوتر میزبان خواهد شد.

تحقیقات اطلاعاتی: برای یافتن نشانی و مشخصات هر پدیده و جستجو در هر منبع اطلاعاتی و دسترسی به شرایط با نرخهای معاملات و با اسناد مختلف، اینترنت در سریع ترین زمان در اختیار شما خواهد بود.

انتشار الکترونیکی: این شبکه می تواند در اسرع وقت و با کیفیت مطلوبی، روزنامه های منتشره در کشورهای مختلف جهان و عناوین مهمترین رویدادهای روز در دنیا و همچنین مهمترین تحلیل های مطبوعاتی را با نشانی مشخص منتقل کند و شما را از مهمترین رویدادها از دید مطبوعات و مؤسسات انتشارات بزرگ و کوچک جهان مطلع سازد.

ارتباط راه دور: Telnet: یکی از مهمترین وسایل ارتباط میان فردی (۳) فاکس و مودم است که اغلب به دلایل مختلف فنی و جغرافیایی دچار اختلال و یا اشکالات مختلف می شود. اینترنت توانسته است این مشکل را به راحتی حل کند؛ تنها کافی است شما به شیوه ارتباط از راه دور آشنا شوید، تا از آشپزخانه و یا کارگاه خود بتوانید این ارتباط را برقرار کنید.

تل نت کلید ورود شما به کتابخانه های بزرگ جهان است و به شما امکان می دهد از قدرت اینترنت در اتصال به بانکهای اطلاعاتی، پایگاه های داده، کارتهای فهرست کتابخانه ها و سایر منابع اطلاعاتی در سراسر جهان بهره مند شوید. وضعیت آب و هوای سایر کشورهای بزرگ جهان، وضعیت کشت و زرع در سایر نقاط، وسیله دست یافتنی از این سرویس است.

امروزه دانشمندان علوم رفتاری، بحران های ناشی از پیشرفتهای تکنولوژیک را از موضوعات بسیار مهمی می دانند که بشر امروز را در درون خود گرفتار کرده است.

این بحران ها زمینه چالش های گرایش هایی را فراهم کرده است که دستاورد مهم فن آوری امروز است. کامپیوتر که روزی برای ایجاد دقت و سرعت در امر اطلاع رسانی به کار گرفته شده، زمانی که متصل به قارهای عنکبوتی اینترنت شد، توانست در داخل خانواده ها نفوذ کند و روابط میان فردی (Inter Personal) را به شدت تحت تأثیر قرار دهد، به طوری که طی تحقیقات وسیعی که از سوی مؤسسات رایانه ای صورت پذیرفته است، افراد متصل به اینترنت دچار نوعی وابستگی روحی و اعتیاد به این دستگاه جادویی شده اند.

دکتر کیمبرلی یانگ که یک روانشناس بالینی است، موضوع فوق را با نگاهی آسیب شناسانه به اثبات رسانده است. او می گوید شواهد روان شناختی زیادی وجود دارد که اعتیاد به اینترنت همچون اعتیاد به مواد مخدر را ثابت می کند. او این اعتیاد را یک اختلال بالینی نام می برد که پیامدهای جدی را به همراه داشته است. نمونه های مورد آزمایش وی، بسیار تلاش کردند استفاده از اینترنت را کاهش دهند، اما قادر به چنین کاری نبودند. و حالاتی از قبیل اضطراب، درد، بی حوصلگی و بیقراری

موسوم به نشانگاه بازگیری (Withdra wai syndrome) در آنها مشاهده شد.

از سوی دیگر، عوارض ناشی از حجم بالای ارتباط با اینترنت و بمبارانی که از نظر اطلاعاتی بر روی کاربران به طور روزانه وجود دارد، موجب می شود کاربران نتوانند آن مجموعه اطلاعات را هضم کنند و دچار نوعی اضطراب می شوند که موسوم به «سندرم خستگی از اطلاعات» است.

حفاظت و کنترل اینترنت

تنها شبکه ارتباطی که دارای هیچ گونه اراده حاکمی نیست، شبکه اینترنت است. به عبارت دیگر، شاکله و رهبری اینترنت به دست کاربرها (مشترکان) و موقعیت های کلی مرکزی است که به خط اینترنت متصلند و اینترنت به دست همه هدایت می شود، نه فرد یا مؤسسه ای خاص او بر این اساس، کنترل و نظارت بر این شبکه امری بسیار مشکل و اغلب امکان ناپذیر است.

انجمن ساختار اینترنت (Engieonntask force Internet) که استانداردها را وضع می کند و تأمین منابع اینترنت و تخصیص آن منابع (مانند ارائه نشانی به رایانه ها) را به عهده گرفته است و یا مهندسان ضربت اینترنت که مسؤول کنترل فنی و رفع نقایص مربوط هستند، تنها در خدمت هدایت اجرایی شبکه قرار دارند. هر چند اخیراً تلاشهایی برای جلوگیری از تهدیدهای شبکه انجام شده است و خاطیان مجازات می شوند و حکومت ها از راهیابی از جمله ایجاد مجموعه ای از صافی ها یا درگاه ها (Ports) که ارتباطات الکترونیکی از طریق این کانال برقرار می شود، نوعی کنترل را اعمال می کنند، اما با این حال، راههای بسیاری وجود دارد تا برای کاربرها، هر گونه استفاده از اینترنت، میسر باشد. بخصوص اگر پای فن آگاهان دیوانه (Teehan savvy) به میان آید، افرادی که می توانند از اینترنت برای هر نوع اقدامی استفاده کنند.

کتابخانه دیجیتال فرانسوی

تتها شبکه از باطی که دارای هیچ گونه اراده حاکمی نیست، شبکه اینترنت است. به عبارت دیگر، شبکه و رهبری اینترنت به دست کاربرها (مشترکان) و موقعیت‌های کلی مراکز است که به خط اینترنت متصلند و اینترنت به دست همه هدایت می‌شود. نه فرد یا مؤسسه‌ای خاصی او بر این اساس، کنترل و نظارت بر این شبکه امری بسیار مشکل و اغلب امکان‌ناپذیر است.

اتصال این شبکه به مراکز برنامه‌ساز که وابسته به کمپانی‌ها، کارتل‌ها و شرکت‌های چندملیتی در غرب هستند، و حجم و بخش وسیعی از فرصت‌انتشار آگهی‌ها و تبلیغات و آموزش را به خود اختصاص می‌دهند، خواه ناخواه، دیگر کاربران (مشترکان) این شبکه را تحت تأثیر خود قرار داده و آنان را در مسیر خواسته‌ها و سیاست‌های آن مراکز قرار می‌دهند.

از این رو، اینترنت، به عنوان یک رسانه خانگی، اداری و اجتماعی، می‌تواند در سمت‌گیری افکار و تمایلات کاربران و در یک میدان وسیع‌تر، یعنی جامعه بشری نقش بسزایی ایفا کند.

دخالت در امور سیاسی و امنیتی کشورها و ملت‌ها، انتشار اطلاعات آلوده، هرزه‌نگاری و رواج شیوه‌های بی‌بندوباری، قمار اعتیاد و یا ترور و جنایت و دگرآزاری و یا ارائه برنامه‌های خیال‌پردازانه و گسترش ترس، وحشت، خشونت، اضطراب و خودباختگی از پیامدهای محتوم استفاده بی‌رویه از این رسانه مهارگسیخته و رها در حوامع است. این رسانه فضایی را در روابط اجتماعی و خانوادگی ایجاد می‌کند که موسوم به «جهنم رایانه‌ای» (Hell Cyber) است.

از سوی دیگر، اینترنت وسیله مؤثری برای تقویت خصوصی‌سازی و انتفاعی شدن گروه‌های بزرگ تجاری و بازرگانی در جهان شده و قدرت آنان را برای تسلط بر بازارهای جهانی و تعیین نرخهای کالاهای اساسی و رقابت در فروش اجناس خود، افزایش داده است.

با توجه به جایگاه و نقش اینترنت می‌توان نتیجه گرفته که: شبکه اینترنت، جهانی مجازی را ایجاد کرده که در آن نوعی روابط اجتماعی و حیات دومی را به دنبال داشته است و شهرت این شبکه به قاره هفتم از همین روست.

بی‌نوشت:

چشم جم ۷۹/۶/۱۵

شیوه‌های محدود برای مهار اینترنت

شیوه‌هایی برای مهار محدود این رسانه وجود دارد که از جمله آنها، کنترل و هدایت اطلاعات امنیتی و ملی از طریق ایجاد سیستم‌های ایمنی الکتریکی و تعیین مجازات‌های سنگین برای متخلفان پس از افشای خطا در چارچوب پروتکل کنترل اینترنت (TCP/IP)، ایجاد محدودیت‌هایی بر شبکه‌های ملی از سوی دولت‌ها و قراردادهای بین دول و یا بین‌المللی در کنترل بیشتر و تعیین مجازات‌های سنگین‌تر برای خاطیان و تقویت قوانین مربوط به کنترل نسخه‌برداری (کپی‌رایت Copy Right) و ...

آنچه مسلم است، این که وجود اینترنت و پیامدهای آن واقعیتی غیرقابل انکار است. در نتیجه ضمن شناخت این پدیده نوظهور و روزگستر، برای استفاده شایسته و مناسب و هدایت صحیح کاربران در بهره‌گیری درست از این شبکه و ارائه برنامه‌های مفید و سازنده یا جاذبه، ضمن تأکید بر ایجاد محدودیت‌هایی که امروزه همه کشورهای جهان به آن اقدام ورزیده‌اند، می‌باید خطرات این وسیله جادویی را به همگان گوشزد نمود و آنان را نسبت به شیوه‌های استفاده معقول و سازنده ارشاد کرد.

شبکه اینترنت به دلیل قلمرو گسترده و کاربردهای متنوع و متفاوت آن و همچنین قدرت ایجاد ارتباط غیرعمومی، همچون ارتباطات خانوادگی، شخصی و هر نوع ارتباط میان فردی و توانایی در انتقال حساس‌ترین یا محرمانه‌ترین اطلاعات کلامی و یا غیرکلامی آن هم با بهترین کیفیت، می‌تواند پیامدهای منفی و مثبتی را به دنبال داشته باشد، با این که پیامدهای مثبت اینترنت از نظرها دور نیست و اصولاً پیشرفت‌های تکنولوژیک در عرصه ارتباطات می‌توانسته است در تقویت و بهبود زندگی و پیشرفت بشر مؤثر باشد، اما باید پرسید که ابزار تکنولوژیک در اختیار چه اهداف و مقاصدی قرار می‌گیرد.

امروز، وسایل و تکنولوژی ارتباطی از جمله اینترنت همچون شمشیر دولبه عمل کنند که لبه دوم آن در اختیار قدرتهای بزرگ و سیاست‌های منفعت‌طلبانه آنان و در مسیر اهداف فرهنگی و سلطه‌گر آنان است. اهدافی که زبانها، فرهنگ‌ها و سنت‌های ملی شرقی و حتی غربی (۴) را تحت‌الشعاع خود قرار داده و تلاش کرده است تا افکار و ذائقه‌های ملت‌های جهان، به ویژه جوانان و نوجوانان را به تعبیر ژان کازنوب (۵) در قالب خدایان عرصه هنر و ورزش، برجسته کند و راهبری اندیشه و سلوک مردم را در اختیار گیرد و تصاحب کند.

هرچند شبکه اینترنت از یک رهبری واحد و از پیش تعیین شده که دارای اراده‌ای مطلق باشد برخوردار نیست؛ اما به دلیل گسترش پوشش جهانی اینترنت به ویژه در عرصه‌های تجاری که اخیراً با ایجاد شبکه‌ای از رایانه‌ها در درون اینترنت با نام W.W.W یا W3 (۶) که قادر است به جای آن که از اطلاعات حجیم بهره گیرد، از طریق صفحات گرافیکی ساده که در نرم‌افزارهای جدید تعبیه شده است با اشاره یک کلید، اطلاعات بسیار وسیعی را در اختیار قرار دهد و این پدیده دخالت و کنترل را بسیار دشوار ساخته است، و دیگر این که به دلیل